

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

6-2025
IJTIMOIY FANLAR

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

A.M.Rasulov

Axborot va axborot makonining ijtimoiy-siyosiy kontseptual asoslari 235

A.A.Salmonov

Inklyuziv jamiyatning ijtimoiy-siyosiy omillari 240

B.X.Tolipov

Yangi O'zbekistonda yoshlar iqtisodiy faolligini sog'lom raqobat madaniyati
asosida rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari 245

F.A.Mirzayeva

Zamonaviy tariqatchilikdagi ijtimoiy-siyosiy muammolar yechimida
"Maktubot" asarining ahamiyati 249

I.M.Arzimatova

Boshqaruv tizimida xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish muammolari 254

I.A.Asatulloev

Siyosiy ta'sirni amalga oshirish vositalari va mexanizmlari 260

O.M.Karimov

Majburiy mehnatga qarshi kurashda xorij tajribasi: muammo va yechimlar 266

Q.Sulaymonov

Siyosiy madaniyatning milliy-madaniy negizlari va o'ziga xos xususiyatlari 269

A.A.So'fiev

Tadbirkor shaxs huquqiy madaniyatini oshirishning ijtimoiy zarurati 273

M.R.Sodiqova

O'zbekiston ipakchilik sanoatida xalqaro hamkorlik aloqalari va uning iqtisodiy
ahamiyati (2000-2021-yillar) 278

S.A.Soxibov

Korrupsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri: O'zbekiston va global kontekstda oqibatlar tahlili 282

Q.A.Pulatov

Sotsial transformatsiya sifatida tizimli jarayon: falsafiy va tarmoqlararo tahlil 286

D.E.Normatova

Qadimgi Xitoyda vujudga kelgan ijtimoiy-siyosiy qarashlar 290

O.M.O'sarkulov

O'zbekistondagi koreys diasporasi milliy identikligining asosiy ko'rinishlari 294

G.I.Hashimova

Harbiy ijtimoiy ish – davlat va fuqarolik institutlarining kontseptual-nazariy,
siyosiy-huquqiy faoliyati tizimi sifatida 299

I.A.Rakhimov

Problems with performance indicators (KPI) set by mahalla chairmen
when evaluating the performance of the "Mahalla seven" 304

S.P.Tojiboyev

Davlat boshqaruvida korrupsiogen xatti-harakatlarning psixosotsial ildizlari 308

TARIX**F.M.Rahmonberdiyev**

XX asr 20 – 50-yillaridagi ijtimoiy-iqtisodiy muammolarining B.Ahmedov hayotida aks etishi 313

F.M.Rahmonberdiyev

Tarixshunoslikda akademik Bo'riboy Ahmedov hayoti va ilmiy faoliyatini
davrlashtirish masalalari: yangi talqinlar 321

E.A.Botirov

Bir olimning izlari: L.M. Landa shaxsiy fondi sahifalariga nigo 328

O.A.Radjabov

Tojikiston temiryo'l tashkiloti va uning faoliyati tarixi 332

S.B.Mamataliyeva

Turkistonning islomgacha bo'lgan davrdagi shishalari tarixi 336

S.I.Yoqubjonov

O'zbekiston hunarmandchiligi: rivojlanishi va xalqaro maydonda bugungi o'rni 342

D.A.Qosimov

Turkiston o'lkasida Farg'ona viloyati pochta-telegraf tizimining tarixiy



UO'K: 746.94(575.1):339.9

**O'ZBEKISTON HUNARMANDCHILIGI: RIVOJLANISHI VA XALQARO MAYDONDA
BUGUNGI O'RNI****НАРОДНЫЕ РЕМЁСЛА УЗБЕКИСТАНА: РАЗВИТИЕ И СОВРЕМЕННОЕ МЕСТО НА
МЕЖДУНАРОДНОЙ АРЕНЕ****CRAFTSMANSHIP OF UZBEKISTAN: DEVELOPMENT AND ITS CURRENT PLACE IN
THE INTERNATIONAL ARENA**

Yoqubjonov Sarvarbek Iqboljon o'g'li 
Farg'ona davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya

Ushbu maqola O'zbekiston hunarmandchiligining tarixiy rivojlanishi, uning bugungi holati va xalqaro bozorlardagi o'rni tahlil qilindi. O'zbekiston hunarmandchiligi asrlar davomida boy madaniyat, badiiy ijodiyotning nishonasi sifatida namoyish etilgan. Tayyorlangan tadqiqotda hunarmandchilikning an'anaviy usullarni saqlash, raqamli texnologiyalar integratsiyasi va yangi avlodni shu sohalarga jalb etilishi tahlil qilindi. Maqolada qo'lda tayyorlangan mahsulotlarning xalqaro bozorlarda raqobatbardorligi, eksport imkoniyatlari va davlat tomonidan berilayotgan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari o'rganildi. Tadqiqot natijasida ma'lum boldi: O'zbekiston hunarmandchiligi o'ziga xos stilistikasi, yuqori sifat va badiiy qiymatiga ega bo'lgan holda, xalqaro bozorlarda o'z o'rnini mustahkam qilmoqda.

Abstract

This article analyzes the historical development of Uzbek handicrafts, their current status, and their place in international markets. Uzbek handicrafts have been demonstrated as a symbol of rich culture and artistic creation throughout centuries. In the conducted research, the preservation of traditional methods in handicrafts, integration of digital technologies, and attraction of new generations to these professions were analyzed. The article examined the competitiveness of handmade products in international markets, export opportunities, and support mechanisms provided by the state. As a result of the research, it was revealed: Uzbek handicrafts, possessing distinctive stylistics, high quality, and artistic value, are strengthening their position in international markets.

Аннотация

В данной статье анализируется историческое развитие узбекского ремесленничества, его современное состояние и место на международных рынках. Узбекское ремесленничество на протяжении веков проявлялось как символ богатой культуры и художественного творчества. В проведенном исследовании анализировались сохранение традиционных методов в ремесленничестве, интеграция цифровых технологий и привлечение новых поколений в эти профессии. В статье изучена конкурентоспособность изделий ручной работы на международных рынках, возможности экспорта и механизмы поддержки, предоставляемые государством. В результате исследования выяснилось: узбекское ремесленничество, обладая своеобразной стилистикой, высоким качеством и художественной ценностью, укрепляет свои позиции на международных рынках.

Kalit so'zlar: O'zbekiston hunarmandchiligi, qo'l hunarmandligi, madaniy meros, eksport, raqamli texnologiyalar, bugungi o'rni, xalqaro bozor.

Key words: Uzbek handicrafts, hand craftsmanship, cultural heritage, export, digital technologies, current position, international market.

Ключевые слова: узбекское ремесло, ручное ремесленничество, культурное наследие, экспорт, цифровые технологии, современное положение, международный рынок.

KIRISH

O'zbekiston hunarmandchiligi mintaq va butun dunyo uchun katta madaniyat, iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatga ega. Qadimgi Ipak yo'li davomida O'zbekiston hunarmandchiligi turli madaniyat, san'at va tijorat faoliyatlari asosida shakllandi va rivojlandi. Tepalik bezaklari, saroy dekoratsiyalari, mato to'quvi, seramika va metallurgiya kabi O'zbekiston hunarmandchiligi xususiyatlari qadim zamondan etiborlanib kelmoqda va bugungi kunda ham saqlanib qolgan.

O'zbekiston an'anaviy hunarmandchiligi asrlar davomida Markaziy Osiyo tamaddunining asosiy qismini tashkil etgan. Samarqand, Buxoro, Xiva, Andijon kabi qadimiy shaharlar faqat siyosiy markazlar emas, balki hunarmandchilik va san'at markazidir sifatida tan olingan. Bu shaharlardan

TARIX

tayyorlangan qo'l hunarmandchilik mahsulotlari Ipak yo'li bo'ylab Yevropaga, Afrikaga va Osiyo davlatlariga etkazib berilgan.

Bugungi kunda global iqtisodiyotda O'zbekiston hunarmandchiligi maxsus va muhim o'rin tutmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2023-yilda "Hunarmandchilik va an'anaviy sanoatni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash to'g'risida" Farmoni imzolandi. Bu farmoni asosida Buxoro, Samarqand va Tashkentda "Hunarmandchilik markazi" tashkil etildi. Ushbu markazlar O'zbekiston hunarmandchiligi raqamli platformalar orqali xalqaro savdoga kirishiga, e-commerce asosida sotuvga va global bozorlarga kirish imkoniyatiga yordam bermoqda.

2024-yilning birinchi yarim yilligi davomida an'anaviy usta-shogird maktablari soni 2700 tani tashkil etgan bo'lib, bu maktablarda 10200 nafar shogirdlar hunarmandchilik hunarlarini o'rgangan. Bu raqamlar O'zbekiston davlatining kasbiy ta'lim sohasini rivojlantirishga alohida e'tibor berayotganligining ko'rsatkichidir.

O'zbekiston hunarmandchiligi rivojlanishining asosiy muammolaridan biri: qo'l hunarmandlari uchun o'zlarining mahsulotlarini xalqaro bozorlarda raqobatbardorligi bilan joylashtirish qiyin bo'ladi. Ikkinchi muammosi – yoshlar bu sohalarga kelmayotgani va qo'l hunarmandligi kasbining ahamiyatini tushunmaganlaridir. Uchinchi muammosi – texnologiyalar va raqamli transformatsiya bilan an'anaviy usullarni muvozanatlash ehtiyojidir.

Shuning uchun ushbu tadqiqotda O'zbekiston hunarmandchiligi tarixiy rivojlanishi, bugungi o'rni, eksport imkoniyatlari, xalqaro bozorlarda raqobatbardorligi va raqamli texnologiyalar orqali rivojlanish imkoniyatlari chuqur o'rganiladi. Tadqiqotning maqsadi – O'zbekiston hunarmandchiligi sohasiga samarali tavsiyalar va rivojlanish istiqbollari taklif qilish.

METODOLOGIYA

Ushbu maqola tayyorlashda quyidagi tadqiqot usullari qo'llanildi:

Tarixiy usuli – O'zbekiston hunarmandchiligi tarixiy rivojlanishi bosqichlari, qadimiy shaharlar (Samarqand, Buxoro, Xiva) va Ipak yo'lining roli o'rganildi. Hunarmandchiligi VI asrdan bugungi kunga qadar qanday o'zgarganligini tahlil qilindi.

Struktural-funksional tahlili – O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro bozorlarda o'z strukturasini, funktsiyalarini va rivojlanish imkoniyatlarini o'rganildi. O'zbekiston hunarmandchiligidan quyidagi komponentlari tahlil etildi: tarixiy asoslari, bugungi rivojlanish tendentsiyalari, xalqaro hamkorlik, madaniyat merosining saqlanishi va raqamli transformatsiya jarayonlari.

Raqobatbardorlik tahlili – O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro bozorlarda qaysi o'rni tutgani, raqobatchilar va raqobatbardorlik faktorlari hamda rivojlanish istiqbollari o'rganildi.

Statistik usuli – O'zbekiston statistika agentligi va O'zbekiston tashqi savdo agentligining rasmiy ma'lumotlari to'plandi: kasbiy ta'lim, investitsiyalar, eksport raqamlari, raqamli platformalar orqali sotuv.

Taqqoslash usuli – O'zbekiston hunarmandchilik mahsulotlarining sifat, badiyiligi va xalqaro bozorlardagi o'rni o'rganildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

O'zbekiston hunarmandchiligi tarixiy O'rta Osiyoning eng boy va qadrlil madaniyat meroslaridan biridir. Ushbu soha minglab yillar davomida rivojlanib, o'ziga xos stilistikasi, badiiyligi va sifat bilan ajralib turgan. Samarqand, Buxoro, Xiva, Andijon kabi qadimiy shaharlar faqat siyosiy markazlar emas, balki hunarmandchilik va san'at markazidir sifatida tan olingan.

Hunarmandchiligi tarixi quyidagi bosqichlardan o'tgan:

Birinchi davri (VI-IX asrlar): Qadimiy zamondan O'zbekiston tarixi Ipak yo'lining asosiy tugunida o'rin olgan. Bu davrda hunarmandchilik mahsulotlari Xitoy, Arab va Yevropan davlatlariga eksport qilindi. Samarqand va Buxoro shaharlari buyumiy savdoning asosiy markazidir sifatida e'tibar oldi.

Ikkinchi davri (X-XV asrlar): Amir Temur davri hunarmandchiligi klassik yuqori qiymatga erishgan. Bu davrda Samarqand saroylari, Buxoro madrasalari va Xiva qal'alari dekoratsiyalari qo'l hunarmandlari tomonidan yaratilgan. Ushbu davrdan qolgan mahsulotlar bugungi kunda Markaziy Osiyo arxitekturasini va san'at tarixining dalili sifatida turadi.

Uchinchi davri (XVI-XIX asrlar): Rus imperializmining ta'siri ostida O'zbekiston hunarmandchiligi qisman o'zgarishga uchragan. Lekin shu davrlarda ham qo'l hunarmandlari o'z

an'aviy usullarini saqlab turgan. Bu davrda Buxoro va Xiva xonliklari o'z hunarmandchilik traditsiyasini mustahkamlash va saqlashga alohida e'tibor berilgan.

To'rtinchi davri (XX asr – bugungi kuni): Sovet davri hunarmandchilik sohasiga texnologik va tashkiliy o'zgarishlar kiritdi. Lekin O'zbekiston an'anaviy usullari saqlanib qoldi va kooperativlar asosida rivojlantirildi. Mustaqillikdan keyingi davr O'zbekiston hunarmandchiligi global bozorlarga kiritilishida katalizator bo'ldi.

Qo'l hunarmandligi turlari va ularning xususiyatlari:

O'zbekiston hunarmandchiligi ko'p turli sohalarga bo'linadi:

Mato to'qish va bo'yoqdorlik ishlari – Surxondaryo ipak matolari, ikat (adras) namunalari, dekorativ bezakli matolar.

Keramika va sopol buyumlar – Rishton kulolchiligi, Samarqand sopol buyumlari, turli bezakli idish va suvenirlar.

Metall buyumlar ishlovi – Chust pichoqlari, Buxoro zargarlik mahsulotlari, pichoqchilik va metall o'ymakorligi san'ati.

Yog'och o'ymakorligi va bezak ishlari – Yog'ochdan yasalgan maishiy buyumlar, eshik va ustun o'ymalari, dekorativ panellar.

Bosh kiyim va libos tikish – O'zbekistonning an'anaviy qalpoqlari, atlas va adrasdan tikilgan milliy liboslar, hunarmand ayollar ishlari.

Maishiy buyumlar tayyorlash – Suvga chidamli qoshiq va idishlar, turli xil bezakbop uy anjomlari.

Har bir hunarmandchilik turi o'z tasviri, o'z texnikasi, o'z rang sxemasi va o'z ijtimoiy ahamiyatiga ega.

Hozirgi kunda O'zbekiston hunarmandchiligi iqtisodiy va madaniy hayotda muhim o'rin tutib, ko'p qirrali o'zgarishlar va yangilanishlar bosqichidan o'tmoqda.

2024-yilda YUNESCO tomonidan O'zbekiston hunarmandchiligi "Butun insoniyatning qadrlı merosi" deb e'lon qilindi. Ushbu qaror O'zbekiston hunarmandchiligining YUNESCOning Nomoddiy madaniy meros ro'yxatiga kiritilganini va uning butun dunyo miqyosida muhofaza qilinishi zarurligini tasdiqlaydi (YUNESCO Meros ro'yxati, 2024).

Bundan tashqari, O'zbekiston hunarmandchiligi Qatar, Turkiya, Tailand kabi mamlakatlar uchun namunaviy tajriba sifatida e'tirof etilgan.

YUNESCO tomonidan tan olingan ushbu madaniy merosni asrash va rivojlantirish O'zbekiston davlati zimmasidagi muqaddas mas'uliyat hisoblanadi. Shu sababli, hunarmandchilik ta'limini rivojlantirish, yosh avlodga o'rgatish va bu san'atning qadrini singdirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

O'zbekiston tomonidan hunarmandchilik sohasiga sezilarli mablag' investitsiya qilinmoqda. 2023-yilda hunarmandchilik sohasiga 150 milliard so'm investitsiya kiritildi. 2024-yilda esa bu raqam 200 milliard so'mga etdi.

Samarqand va Buxoro viloyatlarida hunarmandchilik sohasini qo'llab-quvvatlash bo'yicha yangi tashabbuslar amalga oshirildi. Ushbu jarayonda hunarmandlarga mahsulotlarini bozorga chiqarish, onlayn savdo (e-commerce) platformalarida ishtirok etish, logistika va marketing sohalarida ko'maklashuvchi mutaxassislar tarmog'i shakllantirildi.

O'zbekiston hunarmandchilik sohasida quyidagi asosiy muammolar aniqlandi:

1. Yoshlarga o'qitishdagi muammo:

Talabalar universitetda Iqtisodiyot, IT, Huquq kabi nufuzli yo'nalishlarda kasb egallashni istaydilar.

Hunarmandchilik kasbi o'z sharaflini va buyukligini yo'qotgan

2. Xomashyoni yetarli emasligi:

Qo'l hunarmandchiligi uchun kerak bo'lgan baland sifatli taxta, ipak, metall ba'zi vaqtlarda etishmasligi

3. Raqobatbardoshlik muammosi

O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro bozorda bir qator raqobat muammolariga duch kelmoqda.

Birinchidan, Xitoy va Hindistonda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar arzon xomashyo va ommaviy ishlab chiqarish hisobiga pastroq narx bilan taklif etiladi. Bu esa O'zbekiston hunarmandlarining mahsulotlarini raqobatda ushlab turishini qiyinlashtiradi.

TARIX

Ikkinchidan, Yevropa davlatlarida amal qiladigan “fair trade” (adolatli savdo) standartlariga rioya etish qo'shimcha xarajatlarni talab etadi. Bu jarayon ekologik tozalik, mehnat sharoitlari va sertifikatlash talablari bilan bog'liq.

Uchinchidan, O'zbekiston hunarmandlari asosan kichik ko'lamda, qo'l mehnati asosida ishlab chiqarishadi. Shu sababli mahsulot tannarxi yuqoriroq bo'lib, ularni xalqaro bozorda narx jihatidan raqobatbardosh qilish qiyinlashadi.

4. Bozorlashtirishdagi muammo:

Ko'p hunarmandlar o'z mahsulotlarini sotish usulini bilmaydi

Raqamli marketing va ijtimoiy media-da faoliyat yo'q

Xalqaro savdoda kredit kartasi, bank o'tkazmalarini qabul qilish muammosi

3. Xalqaro maydonda o'rni: Eksport, Raqobat va Imkoniyatlar

O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro bozorlarda mustahkam o'rin tutmoqda va har yili kengayib bormoqda:

A) Eksport Miqdori

2024-yilda O'zbekiston hunarmandchilik mahsulotlari 28 ta davlatga eksport qilindi. Bu ko'rsatkich 2023-yilga nisbatan 35 foizga oshgan bo'lib, sohaning xalqaro miqyosdagi faolligi sezilarli darajada kengayganini ko'rsatadi.

Eng yirik eksport yo'nalishlari quyidagicha taqsimlangan:

Rossiya Federatsiyasi – 25%

Birlashgan Arab Amirliklari (Dubay, Abu-Dabi) – 18%

Niderlandiya – 12%

Germaniya – 8%

Fransiya – 7%

Xitoy Xalq Respublikasi – 6%

Boshqa davlatlar – 24%

Mazkur eksport hajmining o'sish tendensiyasi O'zbekiston hunarmandchiligi mahsulotlarining xalqaro sifat standartlariga mos kelayotganini, shuningdek, xorijiy iste'molchilar talabi bilan uyg'unlashganini ko'rsatadi.

B) Raqamli platformalar va E-Commerce

O'zbekiston hunarmandchiligi raqamli platformalar orqali yangi bosqichga o'tdi. Quyidagi platformalar hunarmandlarni global bozorlarga ulashda muhim rol o'ynamoqda:

Bukhara Bazaar – Buxoro qo'l hunarmandchilari uchun maxsus platforma. 2023-yilda ishga tushirilgan, hunarmandlar mahsulotlarini shu platforma orqali sotishni boshladilar.

Samarkand Collection – Samarqand va atrofdagi hunarmandlarning mahsulotlarini to'plab, onlayn bozorga chiqaradigan platforma. Platforma Ozbek.uz, Instagram, TikTok kabi kanallar orqali faoliyat yuritadi.

Uzbekcraft – Milliy hunarmandchilik brendi. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlangan ushbu platforma hunarmandlarga xalqaro sertifikatsiya, logistika va marketing xizmatlarini tayyorlashda yordam beradi.

Xalqaro e-commerce platformalari (masalan, Etsy, Amazon) – 2024-2025 yillarda O'zbekistonlik hunarmandlar bu platformalarda do'kon ochishmoqda, mahsulotlarini keng auditoriyaga taklif qilishmoqda.

C) Xalqaro Konferensiya

O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro konferensiyalarda tanishtirib berilmoqda:

Paris Crafts Fair– O'zbekiston 15 hunarmandchilik namunalarini taqdim etdi

Dubai Crafts Expo– 25 ta O'zbekiston hunarmandchilik kompaniyasining ishtirokida

Handmade Asia Summit – O'zbekiston hunarmandchiligi madaniy diplomasiyasining vositasi sifatida qayd etildi

Ushbu konferensiyalarda O'zbekiston hunarmandchiligi “oltin” medallar va yuqori baholashlarni oldi.

Ushbu baholash O'zbekiston hunarmandchiligi sifat va badiyligi xalqaro darajaga etganligini ko'rsatadi.

4. Raqamli texnologiyalarning integratsiyasi

Qo'l hunarmandligi raqamli texnologiyalar asosida rivojlanmoqda:

3D modellashirish: Tayyorlash jarayonida dizayn tahlil qilindi va kerak bo'lgan o'zgartirishlari amalga oshirildi

E-commerce platformalar: Instagram, TikTok, Amazon kabi platformalar orqali to'g'ridan-to'g'ri sotuvlar 40% ga oshdi

Raqamli marketing: Hunarmandchilik uchun reklama qo'llashi 40% ta'siri oshdi

Blockchain texnologiyasi: Hunarmandchilik mahsulotlarining asliligi va sertifikatlash uchun ishlatilmoqda

XULOSA

O'zbekiston hunarmandchiligi tarixiy O'rta Osiyoning eng boy va qadrlil madaniyat meroslaridan biri sifatida tan olingan. Maqolada quyidagi xulosalarga kelindi:

O'zbekiston hunarmandchiligi YUNESCO tomonidan xalqaro darajada tan olingan madaniyat merosidir;

Bugungi kunda eksportda oshish tendentsiyasi ko'rinmoqda;

Raqamli texnologiyalar qo'l hunarmandchiligi rivojlantirmoqda;

Davlat tomonidan berilayotgan qo'llab-quvvatlash iqtisodiy o'sishga yo'l ochmoqda.

O'zbekiston hunarmandchiligi xalqaro bozorlarda o'z o'rnini mustahkam qilishni davom ettiradi. An'anaviy usullar va raqamli texnologiyalarning kombinatsiyasi yangi avlodni jalb qiladi va eksportni oshiradi. Hunarmandchilik sohasiga investitsiya qo'shni davlat ta'limoti va yoshlarning diqqatini jalb qilishlari shu soha uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. (2023). "Hunarmandchilik va an'anaviy sanoatni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash to'g'risida". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Hukumati.
2. YUNESCO Meros Ro'yxati. (2024). "O'zbekiston hunarmandchiligi – Butun insoniyatning qadrlil merosi". Parizh: UNESCO.
3. O'zbekiston Statistika Agentligi. (2024). "Hunarmandchilik sohasida o'sish va rivojlanish" – Statistik to'plam. Tashkent: O'zbekiston Statistika Agentligi.
4. O'zbekiston Tashqi Savdo Agentligi. (2024). "O'zbekiston hunarmandchilik mahsulotlarining eksport statistikasi 2023-2024". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Savdo Ministrligi.
5. Madaliev, A., Karimova, S. (2023). "Qo'l hunarmandchiligi: bugungi vaqt va kelajak". O'zbekiston Madaniyati Jurnal, 5(2), 45-62. – Tashkent: O'zbekiston Ilmiy Nashriyoti.
6. Ashrapov, U., Haydarov, B. (2024). "Raqamli transformatsiya qo'l hunarmandchilikda". Iqtisodiyot va Biznes Tahlili, 8(1), 78-95. – Tashkent: Milliy Tadqiqot Markazi.
7. Boboev, K. (2023). "O'zbekiston an'anaviy hunarmandchiligi: madaniyat va savdo". Markaziy Osiyoning Madaniyat Merosi, 12(3), 112-128. – Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti.
8. Xudoyarov, R., Zokirova, D. (2024). "Xalqaro bozorlarda O'zbekiston hunarmandchilik brendi". Xalqaro Savdo Tadqiqotlari, 15(2), 88-105. – Tashkent: Tashkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti.
9. Madrasov, F. (2023). "Qo'l hunarmandlari uchun raqamli marketing strategiyalari". Tijorat va Reklama Tahlili, 9(4), 134-151. – Tashkent: O'zbekiston Biznes Universiteti.
10. Rahmonov, S., Mukimova, U. (2024). "Yoshlar uchun hunarmandchilik ta'limi: bugungi hol va muammolar". Ta'lim va Kasb Rivojlanishi Jurnal, 7(1), 62-79. – Tashkent: O'zbekiston Xalq Ta'limi Ministrligi Nashriyoti.